

”LIKEVERD”

Arbeid blant LHBT i 2012

Gjennomført med økonomisk støtte fra BLD

Innholdsfortegnelse

- **Bakgrunn – SEIFs erfaringer i arbeidet med LHBT**
- **Prosjektet ”Likeverd”**
  - Målgrupper
  - Metodikk
  - Målsettinger
  - Økonomiske rammer
- **Tallmateriale fra prosjektet ”Likeverd”**
- **Kommentarer til statistikkene**
  - Menneskene bak tallene
  - Et kunnskapskrevende arbeid
  - Et ressurskrevende arbeid
  - Høyesterett og utlendingsmyndighetene
  - Et liv i Norge uten ID
  - Kunnskapsoverføring og erfaringsutveksling
- **Arbeidet blant LHBT - problemstillinger**
- **Prosjektet ”Likeverd” – det videre arbeidet**
  - Spesielle utfordringer
  - Videre økonomiske rammer
- **Sist men ikke minst**

Bakgrunn - SEIFs erfaringer i arbeidet med LHBT

Opp gjennom årene, har SEIF stadig mottatt henvendelser fra LHBT, som ikke nødvendigvis søkte bistand knyttet til deres seksuelle legning, men som hadde behov for info, råd og praktisk hjelp til problemløsning på en rekke områder. Det kunne dreie seg om personer som kom til Norge for å inngå partnerskap med herboende og som hadde behov for info om det norske samfunnet. Det kunne også dreie seg om personer bosatt i Norge, med behov for å finne bolig, skrive søknader, finne skoleplass, fylle ut selvangivelser, m.m. Antall henvendelser var forholdsvis lave og problemområdene inngikk i vårt generelle arbeid, og vi registrerte derfor ikke disse henvendelsene spesielt som egen gruppe.

I 2007 begynte vi å få henvendelser fra LHBT for bistand til å løse problemer direkte knyttet til deres legning. På den ene siden, ble SEIF oppsøkt av ungdom, oppvokst i Norge, som i tenårene fikk problemer med sin familie da denne fikk mistanke om datterens eller sønnens legning. På den andre siden, fikk vi henvendelser fra personer som søkte asyl i Norge, fra land med lovgiving mot homofili eller hvor LHBT blir strekt stigmatisert og utsatt for vold. Vi ble konfrontert med for oss nye problemstillinger som krevde utvidet kunnskap med hensyn til holdninger og tradisjoner i de forskjellige miljøene og lovgivning og praksis i en rekke land rundt om i verden, for å nevne noen av utfordringene.

Arbeidet blant LHBT har vist seg å være svært krevende, både når det gjelder tid og spesialkunnskap.

I 2008 bevilget BLD for første gang midler til prosjektet "Likeverd", og vi kunne da begynne et mer systematisk arbeid med LHBT. Tilbudet har etter hvert blitt kjent i miljøet, først og fremst gjennom "jungeltelegrafene". Henvendelsene fra LHBT har økt fra år til år, og fra 2008 til 2012 har vi opplevd følgende pågang:

2008: 25 personer gjennom 178 henvendelser/samtaler

2009: 33 personer gjennom 309 henvendelser/samtaler

2010: 50 personer gjennom 232 henvendelser/samtaler

2011: 62 personer gjennom 479 henvendelser/samtaler

2012: 53 personer gjennom 391 henvendelser/samtaler

Prosjektet ”Likeverd”

I prosjektet “Likeverd” arbeider vi hovedsakelig med 3 målgrupper:

1. Ungdom, barn av 1.generasjon innvandrere/flyktninger som kommer i konflikt med sin familie og miljø på grunn av legning.
2. Asylsøkere fra land hvor homofili er forbudt ved lov eller hvor den det gjelder kan risikere grov diskriminering fra samfunnet.
3. Utenlandske borgere som kommer til Norge for å inngå ekteskap/samboerskap med herboende.

Metodikk

Når det gjelder de unge, oppvokst i Norge, og i konflikt med sin familie, tar vi oss god tid til å lytte til de unge, sette oss skikkelig inn i situasjonen, yte praktisk hjelp i krisekrisesituasjoner og følger dem opp etter et eventuelt brudd med familien, så lenge de har behov eller ønsker det.

Når det gjelder asylsøkere, bistår vi med utfyllende informasjon og dokumentasjon som vedlegg til asylsøknaden (den enkeltes situasjon, landskunnskap, m.m.). Vi bistår med begjæring om utsatt iverksettelse etter avslag og klage til UNE, og arbeider for at den det gjelder får møte i UNE og legge fram sin sak.

Vi gir informasjon, råd og praktisk bistand til de utenlandske borgerne som inngår giftemål/samboerskap med herboende. Det har vist seg å være behov for denne bistanden, for at den nyankommende ikke skal være fullstendig avhengig av sin partner for å finne fram i det norske samfunnet.

Målsettinger

Som navnet på prosjektet tilsier, arbeider vi for **likeverd** og **like rettigheter** for disse gruppene, både i storsamfunnet og innad i de forskjellige innvandrers- og flyktningmiljøene. I tillegg arbeider vi for at de som har måttet flykte fra straffeforfølgelse og hets fra samfunnet i hjemlandet, skal få et fristed i Norge.

Økonomiske rammer

I 2012 bevilget BLD kr. 250.00,- til videreføring av arbeidet i prosjektet “Likeverd

Tallmateriale fra prosjektet "Likeverd" i 2012

Totalt antall henvendelser:	391
Fra antall personer:	53
Med bakgrunn fra antall land:	23

I tillegg kommer flere møter med andre frivillige organisasjoner, politikere og innledninger på møter/seminarer.

Derav var:

Menn:	45
Kvinner:	8

Status:

Herboende ungdom (Æresrel. vold/tvangsekteskap):	9
Asylsøkerbakgrunn:	35
Andre (Råd, info, inngåelse av ekteskap):	9

Bakgrunn fra følgende land:

Afghanistan
Brasil
Burundi
Colombia
Djibouti
Etiopia
Eritrea
Georgia
Irak
Iran
Kamerun
Latvia
Libanon
Mauritania
Norge
Pakistan
Palestina
Spania
Somalia
Statsløs
Syria
Uganda
Yemen

Kommentarer til statistikkene

Menneskene bak tallene

Som statistikkene viser, henvendte 45 menn og 8 kvinner seg til SEIF i 2012. Vi har stilt oss spørsmål om hvorfor flesteparten var menn, og resonert at kvinner lettere kan skjule sin legning dersom de ønsker det overfor familie og miljøet de tilhører. En annen forklaring kunne være at homofil legning blant kvinner ikke blir sett på som så alvorlig – nesten som noe pikant som går over av seg selv når kvinnen blir gift og barna er på vei.

I 2011 opplevde vi en markant økning i antall kvinner LHBT som henvendte seg for bistand(14). I 2012 så vi en nedgang, til 8 kvinner. Det er for tidlig å si noe om utviklingen i årene fremover, men det kan tyde på at også kvinnene har behov et sted å henvende seg i tillit med sine problemer, og at de søker bistand når de vet hvor de kan henvende seg.

Storparten (35) av de som henvendte seg hadde asylsøkerbakgrunn, mens 9 var herboende ungdom med store problemer med sin familie eller miljø på grunn av sin legning. 9 kom til SEIF for informasjon, råd og bistand i forbindelse med inngåelse av ekteskap/samboerskap med herboende, skilsmisse og andre problemstillinger.

Et kunnskapskrevende arbeid

Som tallmaterialet viser, kom henvendelsene fra mennesker med bakgrunn fra 23 land rundt om i verden. For å bistå dem på best mulig måte, kreves det betydelig kunnskap, både om lover med hensyn til LHBT og praktisering av disse i en lang rekke land, i tillegg til tradisjoner og holdninger i samfunnet. Dette har vi måttet opparbeide på SEIF gjennom innhenting av data, rapporter og lange samtaler med mennesker fra de berørte landene.

Mange asylsøkere som henvendte seg hadde fått avslag på sin søknad, enten fordi utlendingsmyndighetene ikke la til grunn at søkeren var homofil, eller at de mente at situasjonen for homofile i hjemlandet var slik at man kunne leve med det, mens man forble i skapet. Ofte var informasjonen om den seksuelle legningen kommet etter avholdt asylintervju, i noen tilfeller også i lang tid etter endelig avslag. Vår kunnskap ble sentral når vi bisto med å skrive tillegg til klage i asylsaker, skrev omgjøringsbegjæringer og deltok som fullmektig i nemndmøter med personlig fremmøte. Etter høyesteretts dom i mars 2012, ble det fastslått at LHBT ikke kan henvises til å leve i skapet. Argumentasjonen fra utlendingsmyndighetene har deretter blitt at stadig flere land er trygge for LHBT som lever åpent.

Kunnskap om de enkelte miljøenes holdninger til homofili og tradisjoner er også nødvendig for å hjelpe de unge herboende, barn av 1. generasjon innvandrere/flyktninger, i krisesituasjoner. Deres familier forholder seg til sønnene eller døtrene legning som tap av ansikt og ære, og reagerer ofte med vold, trusler og planlagte tvangsekteskap for å bevare familiens ære. Vårt arbeid er da, i samarbeid med den unge, å finne trygt bosted og hjelpe med alt det praktiske. Vår kunnskap blir da avgjørende for å kunne legge fram saken for de offentlige etater som må inn i bilde med bistand, og for å iverksette de nødvendige sikkerhetstiltakene. I 2012 bistod vi også flere av de unge utsatt for hatkriminalitet fra de forskjellige innvandrere- og flyktningsmiljøene.

Et resurskrevende arbeid

Statistikkene viser henvendelser fra et forholdsvis lite antall personer (53), men som vi hadde møte med eller telefonisk kontakt med hele 391 ganger. Dette viser at hver enkelt av de hjelpesøkende kom med kompliserte problemstillinger som krevde både kunnskap og tid for å bistå med på en skikkelig måte. Dette er hovedgrunnen til at vi søker BLD/BUFDIR om ekstra ressurser også videre framover, da vi allerede har erfart hvor krevende arbeidet med problemløsning i enkeltsaker kan være når det gjelder LHBT.

Høyesterett og utlendingsmyndighetene:

I mars 2012 avsa høyesterett dom angående en kurdisk irakisk LHBT som hadde fått endelig avslag i UNE. UNE hadde her forutsatt at mannen ville være trygg hvis han tilpasset seg de «sosiokulturelle normene» i hjemlandet. Dette betyr i praksis at man pålegges å holde sin legning skjult ved retur til hjemlandet. Vi har på SEIF sett UNE argumentere likt i en rekke saker med LHBT fra en rekke forskjellige land. Høyesterett kom derimot til den slutningen at LHBT ikke kan pålegges å skjule sin legning ved retur, med mindre det blir gjort av egen fri vilje, og ikke av frykt for grove represalier. Etter denne dommen fra høyesterett hjalp SEIF en rekke LHBT med endelig avslag fra UNE å gjenoppta asylsaken. Etterhvert som vedtakene fra UNE kommer, ser vi at praksis har måtte legges om i tråd med høyesterettsdommen. Av 8 gjenopptagelsessaker etter høyesterettsdommen i 2012, har vi i skrivende stund mottatt vedtak i 5 av sakene, hvorav alle, med unntak av 1, har fått innvilget opphold i Norge. Dette ene avslaget gjaldt tvil om opprinnelsesland og er påklaget med grundig dokumentasjon på mannens nasjonalitet. I flere av disse sakene har vi vært med i nemdmøte i UNE som fullmektig for den det gjelder.

Et liv i Norge uten ID

Etter å ha vunnet fram i både høyesterett og UNE, hvor de fleste nå innvilges flyktningestatus, avslår både UDI og UNE å utstede reisebevis. Dette begrunner de med tvil om identiteten til vedkommende. Dette gjelder forsåvidt ikke bare LHBT med flyktningestatus, men vi mottar stadig flere henvendelser fra mennesker med flyktningestatus generelt med samme problem. Ved å innvilge flyktningestatus, har utlendingsmyndighetene lagt til grunn at den det gjelder verken kan reise til hjemlandet eller kontakte hjemlandets myndigheter på grunn av fare for forfølgelse. Dermed kan heller ikke flyktningen søke om hjemlandets pass. SEIF har anført i alle klagesakene angående nekting av reisebevis at dette må være et direkte brudd på flyktningekonvensjonen artikkel 27:

De kontraherende stater skal utstede identitetspapirer til enhver flyktning som befinner seg på deres territorium og som ikke er i besittelse av et gyldig reisedokument.

Videre sier flyktningekonvensjonens artikkel 28:

Reisedokumenter:

1. De kontraherende stater skal utstede reisedokumenter til flyktninger som lovlig bor på deres territorium, for at de skal kunne foreta reiser utenfor territoriet, med mindre tvingende hensyn til nasjonal sikkerhet og offentlig orden er til hinder for det(...)

«Tvingende hensyn» legger en høy terskel for å nekte en flyktning reisebevis.

I Norge er et reisebevis eneste gyldige legitimasjon for en flyktning. Med utlendingsmyndighetenes praksis har vi nå fått en ny gruppe papirløse: Ikke bare de med endelig avslag på opphold, men også de med fullverdig flyktingestatus.

Kunnskapsoverføring og erfaringsutveksling

SEIFs arbeid blant LHBT har på forholdsvis kort tid blitt anerkjent i forskjellige fagmiljøer både i Norge og Europa.

I 2012 ble SEIF nok en gang bedt om å delta som norsk bidragsyter i europeisk sammenheng. I den forbindelse deltok vi på et seminar i Brussel organisert av ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association).

I 2012 mottok vi flere henvendelser fra studenter ved høyskoler og universiteter for informasjon om vårt arbeid med LHBT i forbindelse med masteroppgaver.

Som foregående år, samarbeidet SEIF i 2012 nært med LHBTs interesseorganisasjoner. Vi vil her spesielt nevne vårt nære samarbeid med «Skeiv verden» på landsbasis.

Arbeidet blant LHBT – problemstillinger

Vi vil her liste opp noen av de problemstillingene LHBT kom til SEIF for bistand til i 2012:

- Den unge kom for hjelp i en krise- krisesituasjon. Han/hun måtte umiddelbart flykte fra familiens tvang, vold og drapstrusler.
- Den unge ringte eller kom for en samtale, for å få informasjon om hvilken hjelp de kunne få dersom de hadde behov for det i framtiden.
- Den unge kom for bistand til å flytte til ny landsdel før familien/miljøet fikk vite om den seksuelle legningen. Dette for ikke å bringe skam over familien.
- Den unge var redd for forestående forlovelse eller ekteskapsinngåelse under planlagt ferieopphold, og trengte hjelp til å unngå dette.
- ”Komme ut av skapet”-samtaler.
- LHBT som er blitt angrepet av ”moralpolitiet” i de enkelte miljøer, med behov for hjelp til politianmeldelse, helsetjeneste, flytting, m.m.
- LHBT med behov for bistand etter avslag på asylsøknad hvor søker tidligere ikke har oppgitt sin seksuelle legning.
- Utarbeidelse av tillegg til klager i asylsaker med LHBT-anførsler.
- Omgjøringsbegjæringer etter endelig avslag hvor vi også bistår i et eventuelt nemndmøte med personlig frammøte.
- Bistand for å inngå ekteskap i Norge.
- Bistand i forbindelse med søknad om familiegjening med herboende ektefelle av samme kjønn.
- Samtaler og bistand i forbindelse med samlivsproblemer/skilsmisser
- Bistand i søknad om reisebevis
- Bistand til bytte av asylmottak av sikkerhetsmessige grunner.
- Bistand i søknadsprosesser med NAV, helsetjeneste, boligkontor, etc.

Prosjektet Likeverd – det videre arbeidet

LHBT utgjør en forholdsvis liten gruppe i samfunnet og et lite antall personer kan gjøre store utslag på de årlige statistikkene. I 2012 opplevde vi en liten nedgang i antall personer som henvendte seg til SEIF, mens vi i de første månedene av 2013 har opplevd en stor økning. Det er viktig for SEIF å opprettholde beredskapen og spisskompetansen i vårt arbeid fremover med LHBT.

Vi vil fortsette å arbeide for likeverd og like rettigheter for LHBT, både i storsamfunnet og innad i de forskjellige miljøene. I tillegg vil vi arbeide for at de som måtte flykte fra straffeforfølgelse og hets i hjemlandet, skal få et fristed i Norge.

Når det gjelder ungdom, barn av 1. generasjon innvandrere/flyktninger, vil SEIF fortsette å være det stedet hvor de kan henvende seg i tillit for råd og info eller for praktisk bistand i krisesituasjoner. Vi vil i tillegg, dersom brudd med familien er nødvendig, følge opp disse ungdommene så lenge de har behov og ønske om det. Dette arbeidet vil utføres på landsbasis.

Vi har fortsatt en stor utfordring når det gjelder asylsøkere med homofile anførsler, både i enkeltsaker og på et prinsipielt nivå. Vi vil derfor fortsette med å bistå den enkelte med utfyllende dokumentasjon og landinfo når det gjelder klage eller omgjøringsbegjæring. Vi vil også bruke resurser på å delta som fullmektig i nemndmøter med personlig frammøte.

Vi vil fortsette arbeidet med bistand i søknader om reisedokument for de med lovlig opphold. SEIF vil i 2013 rapportere utlendingsmyndighetenes praksis til CERD (FNs rasediskrimineringskomite) og UNHCR.

Vi vil fortsette å bistå med informasjon, råd og henvisning til rette instans til en hver LHBT som henvender seg til et av våre kontorer rundt om i landet. SEIF vil fortsette samarbeidet med fagmiljøer både i Norge og i EU.

Vi vil samtidig fortsette samarbeidet med andre frivillige organisasjoner i Norge og med erfaringsoverføring både ovenfor myndigheter og samfunnet for øvrig. Dette vil gjøres blant annet i møter, med foredragsvirksomhet, gjennom utarbeidelse av dokumenter i forbindelse med problemstillingen og gjennom kontakt med media.

Spesielle utfordringer

SEIF erfarer i stadig økende grad at ”moralpolitiet” i de forskjellige miljøene blir mer og mer aktiv når det gjelder LHBT. LHBT blir angrepet på gata, både verbalt men også utsatt for grov vold. Selv om de får bistand til å flytte til ny landsdel, opplever vi at informasjonen blir formidlet til det nye miljøet på svært kort tid og angrepene fortsetter. Dette er en problemstilling som krever innsats både fra de frivillige organisasjonene og ikke minst myndighetene.

Homofile gutter forteller oss om svært grov vold som de er blitt utsatt for i familien, spesielt fra far. Det virker som om far, hvis han får mistanke om tenåringssønnens seksuelle legning, juler opp gutten for å ”lage ordentlig mannfolk” av han.

Her kreves en innsats fra det offentlige (skole, helsetjeneste, politi, barnevern) for å ta vold mot spesielt gutter alvorlig. Her kreves også et arbeid for holdningsendringer innad i miljøene.

LHBT henvender seg til SEIF angående svært vanskelige forhold på asylmottak. Grunnet tettbodddhet og mangel på privat liv er det vanskelig både for menn og kvinner å skjule sin legning og de blir hetset av andre beboere. Ledelsen av mottakene, på den andre siden, mangler kunnskap og erfaring for å verne om de utsatte. Her kreves i første omgang en innsats med erfaringsoverføring til ledelsen av asylmottakene – et arbeid SEIF vil kunne utføre med de nødvendige resurser.

Vi ser også behovet for fortsatt erfaringsoverføring til utlendingsmyndighetene, både for at de skal kunne detektere problemstillingen LHBT ved søknad om asyl, og for å utdype kunnskapen om denne gruppens livssituasjon i de forskjellige samfunn rundt om i verden.

Videre økonomiske rammer

Stadig flere LHBT oppsøker eller blitt henvist til SEIF for bistand. Informasjonen har nådd ut om at det er hjelp å få og hvor de kan få denne hjelpen, og vi på SEIF ser det som positivt at denne gruppen henvender seg til oss i tillit. Samtidig ser vi en negativ utvikling innad i de forskjellige miljøene som gir utslag i økende hets og vold mot LHBT. Samtidig ser vi at arbeidet med utlendingsmyndighetene er og blir krevende og at det kreves en innsats for å bedre forholdene for LHBT på norske asylmottak.

Og i tillegg, gjennom den stadig økende kontakt med LHBT, får vi innsikt i flere problemstillinger som krever spisskompetanse og ressurser. Arbeidet for **likeverd** og **like rettigheter** for LHBT krever en innsats over lengre tid.

For å kunne bistå denne svært utsatte gruppen midt blant oss, forutsettes det at bevilgende myndighet avsetter økonomiske resurser som også nødvendigvis må øke i takt med den økningen av henvendelser for bistand som SEIF har opplevd de siste årene.

Siste men ikke minst

På verdensbasis ser vi at situasjonen for LHBT mange steder blir stadig farligere. I en rekke land kommer fordømmelsene fra politikere, media og religiøse ledere, mens lovgivende forsamlinger fremmer lover for å straffeforfølge LHBT. Med en slik utvikling blir det enda viktigere å fortsette arbeidet for likeverd og like rettigheter for LHBT i Norge, både for herboende og, ikke minst, de som søker trygghet i landet vårt. Dette er ikke et arbeid utlendingsmyndighetene er i stand til å føre alene.

Kampen må fortsette!

SEIF, april 2013.